

KOEN VAN KERKHOVEN //
SECRETARIS-GENERAAL COC

We mogen de inrijpoort voor het lerarenberoep niet zomaar hemelsbreed openzetten door de lat lager te leggen en geen diploma's meer te eisen, opdat er toch maar iemand voor de klas staat.

Wiskundekennis faalt in het basisonderwijs, enige nuance ontbreekt

6.163 leerlingen uit 327 klassen van het zesde leerjaar in 230 basisscholen namen in 2021 deel aan de peilingstoetsen voor wiskunde. Die toetsen omvatten 21 wiskundethema's. Voor zes van die onderdelen haalde minder dan de helft van de leerlingen de einddoelen. Globaal gezien scoorden leerlingen slechter dan bij de vorige peilingen in 2016 en 2009. Dat nieuws bracht de media als de zoveelste aanwijzing dat het onderwijsniveau erop achteruitgaat. Naargelang de bron kunnen de oorzaken van die daling al eens verschillen.

De leerlingen scoren duidelijk minder goed voor vermenigvuldigen en het berekenen van volume en oppervlakte. Leerlingen die thuis alleen Nederlands spreken, leerlingen met een hogere sociaal-economische status en leerlingen met ouders die positief staan ten opzichte van wiskunde doen het goed. Voor de zoveelste keer illustreert een peiling de kloof tussen de prestaties van kinderen van hoogopgeleide ouders en die van laagopgeleide ouders. Dat de pandemie daarbij een rol speelde, wordt gerelativeerd. Nochtans profiteerde wie hoogopgeleide ouders heeft meer van het afstandsonderwijs dan leerlingen met laagopgeleide ouders. Ondanks het abstracte thema, scoorden leerlingen wel beter op kennis van breuken.

Oplossingen van de minister

"Alarmerende resultaten", aldus minister van Onderwijs Ben Weyts. Hij kijkt vol verwachting uit naar de centrale toetsen die hij vanaf schooljaar 2023-2024 wil uitrollen. Die toetsen zullen – naast mogelijk ongewenste effecten teweegbrengen – niet meer doen dan wat de peilingproeven nu al aantonen. Koorts los je niet op door de temperatuur met een andere thermometer opnieuw vast te stellen. Verder wijst de minister op het aanscherpen van de eindtermen voor het basisonderwijs. COC vraagt zich af of de eindtermen moeten aangescherpt worden, dan wel of er scherpere keuzes moeten worden gemaakt in de eindtermen. *Back to core business*¹?

Nepargumenten

Dat de nuance zoek is, blijkt uit het veelvoud aan argumenten waar de ideologische afkeer voor de ander vanaf druipt. Inhoudelijke en constructieve voorstellen ontbreken. Sommige politici willen de godsdienstlessen schrappen om het wiskundeniveau op te krikken. Nog andere politici menen dat de vakbonden de oorzaak zijn van het probleem. De symbolische uren syndicale vrijstelling voor onze afgevaardigden zijn voor hen een doorn in het oog. In het vorige Strijdpunt las je al over de risico's van de voorstellen rond de proeftuinen². Dienen die om de echte

doelstellingen te realiseren of om verdoken agenda's waar te maken? Ideeën zoals sommige politici al voorstelden, circuleren namelijk ook bij anderen. In ieder geval doen ze stof opwaaien. En dat sluit naadloos aan bij de tien plagen van Egypte. Die zouden volgens Exodus in de Hebreeuwse Bijbel zijn veroorzaakt omdat de farao de Israëlieten niet toestond het land te verlaten. De stofwolk veroorzaakte een duisternis die mogelijk ook het gevolg was van een oostenwind die talloze sprinkhanen meevoerde. De sprinkhanen aten alle bomen, struiken, planten ... kaal en verwoestten de voedselvoorraden. Ook vandaag lopen die trouwens her en der rond. Nergens was nog *een groen* blaadje te vinden. Gelukkig vinden we nog inspiratie – in Bijbelverhalen – om met dergelijke crisissen om te gaan, om ons een kijk te geven op mens en samenleving en om ons door waarden gedreven te doen handelen. Dat drijft intellect dat bij sommigen ontbreekt.

Oorsprong en didactiek

Ook in het secundair onderwijs daalt de wiskundekennis. Sommige experts wijzen erop dat de oorzaak in het basisonderwijs gezocht moet worden. Zij pleiten voor meer aandacht voor wiskundendidactiek. Maar er wordt ook gewezen naar de kwaliteit van sommige leraren. Wat COC al langer zegt, maar blijkbaar weinig gehoor kent, is dat in dergelijke situaties de vakopleiding van de leraar – of beter nog het ontbreken ervan – aan de basis ligt. Doorlichtingen zouden dat veel beter in kaart kunnen brengen door er explicieter over te communiceren. Vereiste bekwaamheidsbewijzen garanderen namelijk (noodzakelijke) vak kennis om een goede leraar te kunnen zijn. Er is nood aan vakexpertise, zowel in het basisonderwijs, als in het secundair onderwijs. Werken met vakleraren zal een heel groot deel, zo niet alle problemen oplossen. Zelfontdekkend leren mag en kan dat niet vervangen. Methodes en leermiddelen moeten in vraag durven worden gesteld. Maar daaraan gaat men zonder moeite voorbij.

Remediëring lerarenopleiding

Een grote zorg volgens sommige lerarenopleiders is de beginsituatie van studenten die de lerarenopleiding aanvangen. De minister stelt daarom verplichte remediëring na de instaptoets voor, maar dat mag voor COC het reguliere traject niet inperken. Lerarenopleidingen moeten voor die remediëring tijd en middelen krijgen die niet afgenomen worden van de huidige omkadering. En dan nog rijst de

vraag of de remediëring tijdig effect kan hebben, wanneer die lang duurt en simultaan loopt met het curriculum van het eerste jaar van de lerarenopleiding.

Nood aan stabiele biotopen

Welke oplossingen men ook voorstelt, we hebben zeer competente en sterke profielen nodig die blijven kiezen voor het onderwijs. We mogen de inrijpoort voor het lerarenberoep niet zomaar hemelsbreed openzetten door de lat lager te leggen en geen diploma's meer te eisen, opdat er toch maar iemand voor de klas staat. Leerlingen verdienen leraren die vakinhoudelijke én vakdidactische competenties hebben. Alleen dan kan je hoogkwalitatief onderwijs aanbieden.

Leraren willen lesgeven en de nodige tijd krijgen om dat goed te doen. Er moet veel meer gefocust worden op de kerntaken en minder op andere zaken. Van die laatste taken moeten leraren worden vrijgemaakt. In deze nood-situatie kunnen middelen die verdampen omdat er te weinig leraren zijn, daarvoor worden ingezet. COC hoopt dat schoolbesturen ernstig nadenken bij de ontwikkeling van een dergelijke proeftuin. Want er is meer dan ooit nood aan stabiele biotopen. Een goed personeelsbeleid draagt daarvoor een verscheurende verantwoordelijkheid. Binnenkort zullen we het weten: wie durft inzetten op analyse en samen school maken?

Maar laten we tot slot niet vergeten dat ouders (en de leerlingen zélf) ook een belangrijke rol op te nemen hebben. Laten we samen inzetten op begrijpend lezen, want zonder die kennis (of vaardigheid?)³ kan je ook niet beginnen aan (het begrijpen van) wiskunde. Om maar aan te tonen dat deze crisis een complex probleem omhelst, dat misschien het best wordt aangepakt met een pact (van maatregelen). Dat stond al in het regeerakkoord (Vlaamse Regering 2019-2024). De cirkel is wel rond, maar haar kwadratuur is nog niet bewezen. Fijne vakantie!

Koen

1. Met excuses voor de gebruikte Engelse, economische term. Ik bedoelde eigenlijk: terug naar de kerntaken?
2. Brandpunt 8, mei 2022: 'Strijdpunt: Zijn proeftuinen binnenkort het ultieme redmiddel voor onderwijs?', p.2-3.
3. Begrijpend lezen is een *complexe* vaardigheid. Begrijpend lezen is de *samenhang* tussen kennis, vaardigheden en context.